

Text i fotografies de Francesc Sànchez Panadès

Damavand

Damavand desde la mesquita

El cim del Damavand

la muntanya sense alè, sostre de Pèrsia

El país d'Iran resulta ser una de les destinacions més estranyes i dissortadament temudes pels amants del viatges i del muntanyisme. Per culpa dels mitjans de comunicació occidentals, una veritable aurora negra envolta la cultura persa, com si fóss el veritable cau del diable. Musulmans, fonamentalismes, terroristes ... són les etiquetes que els nostres benaventurats amos i senyors de la informació ens mostren d'aquest desconegut país.

Si un desitja fugir de les destinacions turístiques per antonomàsia, Iran és una de les millors alternatives per anar a "la contra". Aquest país és una "rara illa de pau" en mig de diversos països en conflicte o situacions calents (Iraq, Geòrgia, Pakistan i Afganistan). Per flagrant desconeixement, ens podem pensar que Iran es un país molt planer, plens de gran desert a l'estil de Aràbia Saudita. Res més lluny de la realitat. Iran és un país eminentment muntanyós, àrid i calorós a l'estiu i especialment fred i nevós a l'hivern. La seva geografia és plena de muntanyes de tres mil i quatre mil metres i de nombroses serralades (muntanyes de Payeh, muntanyes de Zagros, muntanyes de Soleiman i muntanyes de Alborz). Com a únic i destacable cinc mil tenim el Damavand, la muntanya més alta entre el Caucas i els contraforts de l'Hindukush.

La meua intenció de pujar aquesta aïllada i imponent muntanya va néixer de la mà del meu amic Carles Gel. Ell ja havia estat als vessants del Damavand tres anys abans, però la fortuna no el va acompanyar i va haver de marxar del

país amb el cim a la llista dels temes pendents. Pocs esforços va haver de fer per seduir-me. Les ganes de fer un viatge curt a una muntanya alta però sense compromís tècnic i el magnetisme que em provocava conèixer l'Iran van ser motius més que suficients per enrolar-me en aquest microviatge que em venia molt bé per desconnectar uns quans dies de l'espiral destructora d'estrès, treball i responsabilitats en que s'havia convertit la meua tasca professional.

Viatge i Damavand eren l'arc de Sant Martí despuntant sobre la grisor de la meua existència quotidiana. Influenciat per les falses informacions que rebem a la nostra societat, el país persa se'm dibuixava a la imaginació com una terra primitiva, perillosa; on tots els homes tenen pinta de terroristes armats i on les dones van eternament custodiades per

l'hermetisme del burca. La realitat és força diferent. Iran és un país molt culte, on les belles arts i la poesia tenen molta més cabuda a la societat, es respecta l'estranger que acostuma a passar desapercebut. En tots els dies de la nostra estada, no vaig veure cap dona amb burca, ni a la capital, ni fora de Teheran.

Malgrat tot, no em d'oblidar que Iran és una societat on les dictadures (Shaa i aiatol·làs), tenen gairebé un segle d'existència. És el segon país del món amb més sentències de pena capital. (El primer és la Xina i el tercer Estats Units). Compta amb una població de 70 milions d'habitants, 14 dels quals es concentren a la capital Teheran.

L'arribada al país la vàrem fer a les tantes de la nit, després d'una combinació bastant nefasta de vols, amb un llarguíssim

Plour al neu del Damavand

sim trànsit a Istanbul. Al destí ens esperava el nostre home de contacte i organitzador: Slotani. Sense més preàmbuls ens va portar en cotxe fins Polour, una de les poblacions situades sota el gegant de Persia. Gràcies a aquest desplaçament directe varem evitar entrar a la bruta i caòtica urbs, per anar directament a la muntanya. De bon inici el trajecte en vehicle ens demostra una de les realitats més aclaparadores del país: la conducció és un veritable acte de risc i tan sols l'omnipresència d'Alà, fa que els accidents no siguin més nombrosos. Entre petits sons i endormiscaments veig com els restants vehicles ens crivellen a xiulades. Slotani envaeix de manera intermitent els carrils contraris sense motiu evident. Més tard, fa una parada al costat de la carretera i comença a dormir com nosaltres. Al final ens confessa que tampoc ha dormit la nit abans.

Sense més contratemps, i després de fer les compres de menjar i un primer esmorzar a l'estil iranià, arribem al centre de muntanya de la federació d'Iran situada a les afores del poble de Polour. Es tracta d'un edifici de proporcions amples, amb un complet rocòdrom a l'interior i vàries dependències. El regenta Alí, un iranià ja gran, de gestos extraviats, que camina sempre de costat i te el cap tort i inclinat sobre el tors. Quan el varem veure la primera vegada ens va sorprendre el seu pit inflammat, engrossit i vermell com un tomàquet. Li havia picat una vespa causant-li una reacció al·lèrgica. Segurament qualsevol altre persona guardaria repòs a la seva situació, però l'Alí ens va mostrar una enteresa digna d'un veritable màrtir i es dedicava a la seva feina com si res li estigués passant.

Ens acomiadem de Slotani després de concretar el programa i els contactes per

Panoramica Damavand

Amapola, flor nacional irani

poder fer l'activitat desitjada els propers dies. El cansament em guanya. Vinc d'un període marcat per una intensitat de treball, excés d'estrès i mil i unes preocupacions, d'aquelles que nien en tu i creixen com un tumor maligne. Tanco els ulls per dormir, dormir, dormir Dormo trenta hores seguides, tan sols interrompudes per curt períodes de consciència, que aprofito per menjar i beure. Per sort el segon dia d'estada al refugi fa mal temps, fora plou i a la muntanya neva, i jo continuo dormint. En Carles es posa neguitós, ja que confon el meu cansament crònic amb la malaltia. El cos es regenera ràpid i jo em faig una promesa solemne que trigaré a complir: haig de canviar el ritme de vida.

A la tarda arriba el bon temps. Mengem fins a saciar-nos, fent petites passejades pel poble, llegim i contemplem la paquidèrmica mola del Damavand. Presenta un aspecte sublim, saludable, jovial. Vestit de blanc, però amb la neu justa. Ni excessiva

ni escassa. Demà comença el bon temps assegurat, i amb ell, el nostre assalt sobre aquest cim que s'eleva 4.000 metres per sobre les teulades de Polour.

Tercer dia a la muntanya. Els traginers, vagis on vagis del planeta, estan fets amb el mateix patró: abusen de la necessitat que tenim d'ells per intentar treure'ns fins al darrer cèntim. Paraules, gestos, alguna que altre renyina i una bona rebaixa del preu inicial, són els ingredients previs a la bonica excursió de poc més de dues hores que separa Alaf Chin, la mesquita - refugi a la que arribem en cotxe (3.040 m) i el refugi Third Shelter, a 4.100 metres d'alçada. Refugi de vius colors exteriors i entranyes plenes d'escombraries.

Temps excel·lent. Cel radiant. Vent moderat amb alguna que altra ràfega un xic violenta. Aquesta es la tònica general durant la nostra estança al refugi Third Shelter. Tardes tranquil·les i pos-

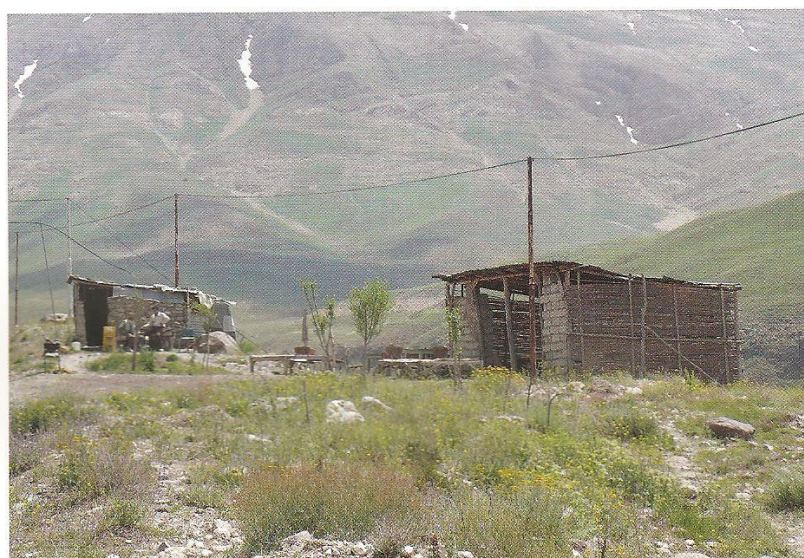
tes de sol sobre boirines baixes. Nits d'Alí Babà, amb mil i un estels al firmament. Després d'un dia de repòs i aclimatació, en que fem una punta d'alçada a 4.800 metres, emprenem l'ascensió al cim. La via d'ascensió està mancada de dificultat. Un camí ben dreçat ens indica l'itinerari a seguir. Tan sols en algun indret puntual ens auxiliem amb les mans per superar algun petit ressalt. Només caldrà pujar la guàrdia en una petita franja nivosa. Equipats amb piolet i afinant l'equilibri s'esvaeix el secret d'aquets flanqueig en mig d'un extens tobogan blanc. A la nostra dreta deixem una cascada de gel perenne. Una curiosa columna glaçada aïllada en mig d'un assolellat pendent. Els pendents que precedeixen el promontori superior de l'aresta o fals cim, són molt monòtons. Per sobre el promontori l'altitud supera ja els 5.000 metres i l'enrarament de l'aire es comença a notar. Tan sols resten 150 metres de desnivell. Pas a pas, regulant la respiració i evitant inspirar l'aire saturat de sofre amb olor d'ous podrits, anem aproximant-nos al cim. Un piló de pedres i un mirador sobre el cràter nevad ens indica que ja no podem pujar més. Som dalt de la muntanya sense alè. Ens abracem. En Carles es mostra especialment satisfet, ja que ha tancat un cercle que li va quedar obert tres anys enrera.

Finalment, un petit viatge on tot ha sortit rodó! Cansats i satisfets, passem la tarda dormitant a resguard del refugi Third Shelter. La majoria dels hostes són muntanyencs locals. A la nit no guarden silenci i la intermitent sintonia de nombrosos telèfons mòbils talla el nostre son.

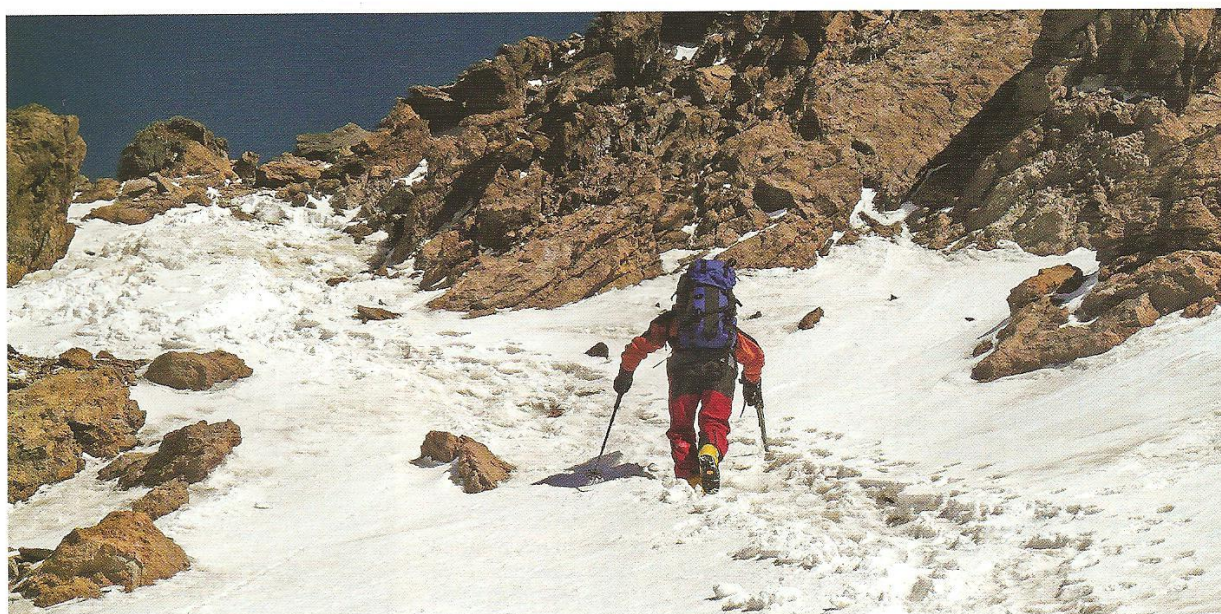
Els restants dies els passem vagarejant per Polour i Teheran. Coincidim amb les festes en honor del funerals de l'aiatol·là

Arriero

Polour

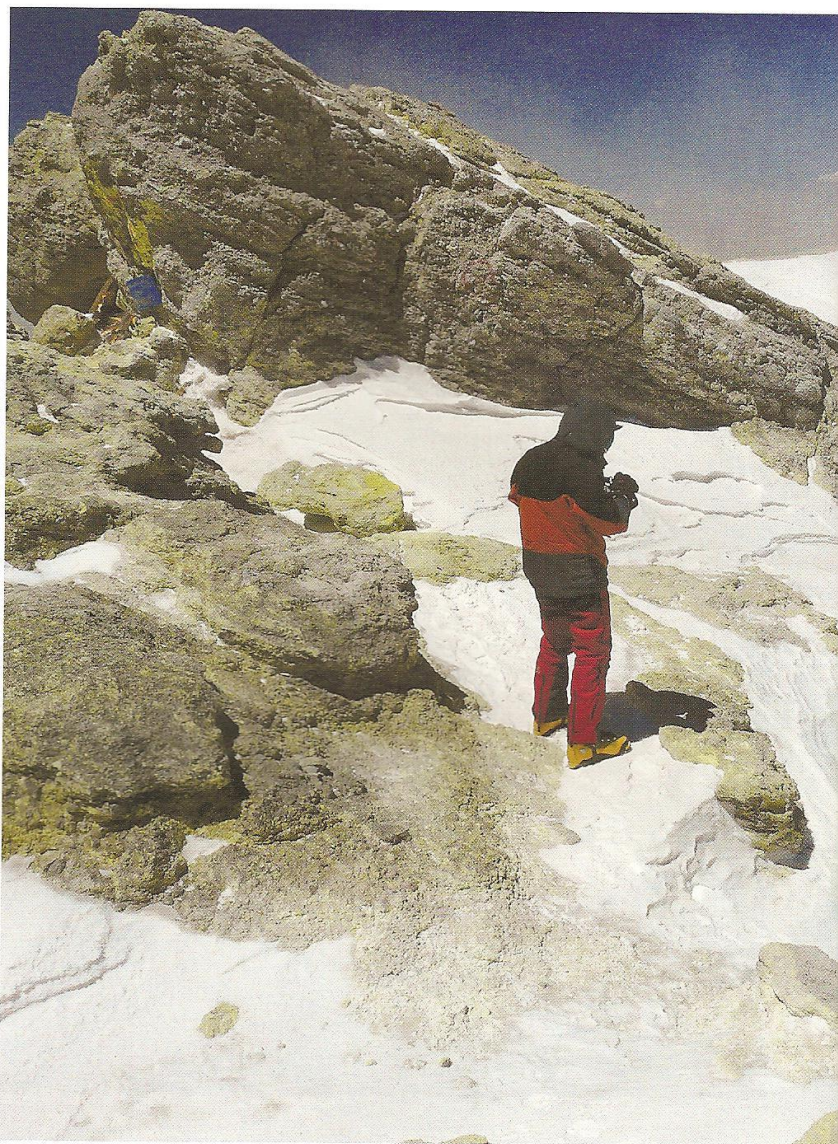
Ascensió

Homeini. Teheran, que acostuma a ser una ciutat caòtica, plena de gent, de trànsit i pol·lució, se'ns presenta amb la majoria d'establiments tancats i força buida de gent. Conversem amb en Slotani, que en fa descobrir diferents pinzellades d'aquest immens i enigmàtic país. Al cap i a la fi, una de les riqueses de viatjar és aquesta: la possibilitat de conèixer altres vides, altres realitats. És el caleidoscopi sociocultural d'aquest món que continua donant voltes i més voltes.

A l'Iran ens sorprendrà no trobar paper higiènic als serveis públics de bars i de la majoria de restaurants. En el seu lloc hi trobem un gerro o unes mànegues per on surt aigua. Per aquest motiu els perses tan sols utilitzen la ma dreta per menjar i saludar, restant la ma esquerra per altres menesters higiènics.

Oficialment, la gent ni beu alcohol ni fuma. Les begudes alcohòliques tan sols existeixen en el reduït i perillós mercat negre. Els més enginyosos en destil·len de manera artesanal a les seves cases. Les dones van amb el cabell tapat i a la vestimenta popular impera el color negre. No obstant, ja s'ha superat el període més radical de la dictadura dels aiatol·làs, en que les dones tan sols podien ensenyar la franja frontal i els ulls. La propaganda del govern, però, continua sent omnipresent i tot sembla vigilat per l'atenta mirada d'una mena de Pares Noel vestits de negre i amb el rostre endimoniat. Quan li pregunto a Slotani quins van ser els mecanismes utilitzats per la dictadura dels aiatol·làs després de la revolució, es mostra poc xerraire, però també directe i consistent: la gent estava tipa de la llarga dictadura del Shaa; tot va començar a les universitats i va ser una mena de revolució popular. Entre els diferents grups socials, els aiatol·làs van prendre la iniciativa. Els estaments religiosos sempre han tingut molt poder i poc els hi va costar posar-se d'acord amb part de l'exèrcit. D'un dia per l'altre es van fer amb les regnes del país, van liquidar l'oposició amb matances sumàries i van imposar les seves regles. De cop i volta es va proclamar l'obligació estricta que les dones anessin tapades i vestides de negre. Aquelles que van sortir al carrer sense obeir les noves consignes van ser atacades, juntament amb els seus acompanyants, per grups radicals que van formar una mena de cèdules guardianes del nou ordre. En quatre dies, per pura por, les dones es van acostumar a la nova realitat. Han calgut molts anys per què hi hagi una petita involució. Ara ja poden ensenyar el rostre i portar mocadors de diferents colors, si bé el negre segueix sent el color predominant.

L'Iran és un dels principals països productors de petroli del planeta. Malgrat això l'abundor d'or negre no arriba a la majoria de la població, que te limitat l'ac-

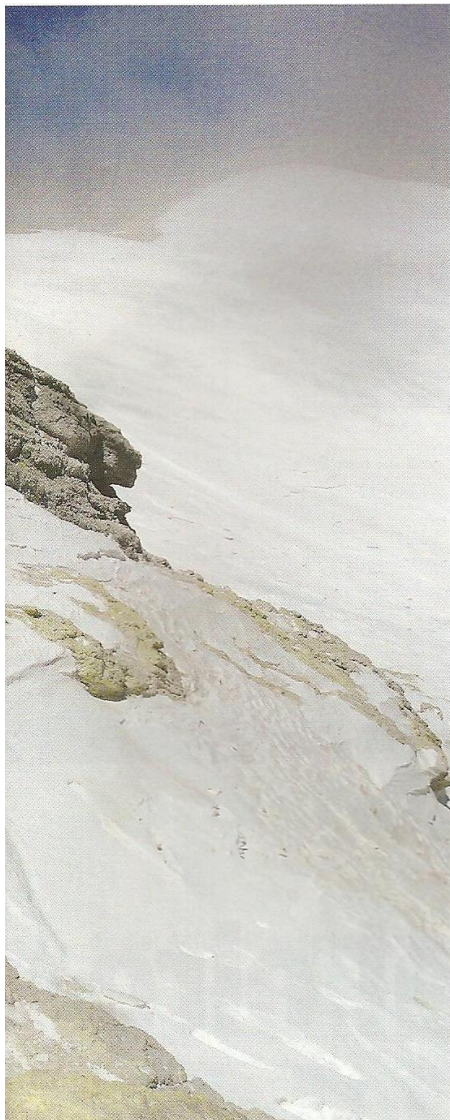
Cim

cés a 2 litres diaris pel consum dels vehicles. Tot es controla sota un estricte sistema de cartilles, però com a tot arreu, al mercat negre sempre hi trobes alternatives.

La guerra Iran – Iraq va durar quasi vuit anys. A mida que els aiatol·làs es feien amb el control del país, part de l'exèrcit que es mantenia fidel a l'antic règim va enretirar armament a països com Estats Units i Suïssa. Sadam Hussein, el dictador de Bagdad, que comptava llavors amb el recolzament dels Estats Units, va veure el seu veí desarmat i en mig de la confusió social i això va donar ales a les seves ànsies expansionistes. Va creuar la frontera pensant que iniciava una marxa triomfant. Va arrasar els pobles propers a la frontera i va bombardejar Teheran. El nou govern iranià aviat va trobar el suport dels soviètics i va començar així una guerra terrible de

desgast. Al final es va pactar la pau per pur esgotament de tots dos bàndols i les fronteres van tornar a ser les originals. Incongruències de l'història – continua explicant Slotani – ara Iraq és un veritable vesper de violència i una caos i Estats Units és l'enemic comú. Ara els iranians aprofiten les circumstàncies per enviar cèdules desestabilitzadores i terroristes a Iraq per castigar als americans i fora del principal punt de mira.

Abandonem l'Iran després d'una setmana i mitja d'estada. Ens duem amb nosaltres agradables records i un cim de més de 5.000 metres. De matinada els motors de l'avió bramulen, estem a punt d'enlairar-nos. En el preterit resta l'arc de Sant Martí sobre el negre; una mostra més de la impossible reconciliació social i cultural d'aquest estrany temps que ens ha tocat viure.

Petita fitxa tècnica del Damavand

El Damavand, -- com ja hem dit prèviament --, es, amb els seus 5.671 metres, la muntanya més alta d'Iran i de l'Àsia Menor. Es tracta d'un volcà actiu situat a la part central de la Serralada d'Elbruz, al marge nord-central del país, entre la capital Teheran i la Mar Càspia. Sembla que, malgrat ser un volcà actiu amb intenses fumaroles, ens hem de remuntar a l'Holocè (10.000 a 15.000 anys abans), per trobar erupcions.

Per anar cal desplaçar-se de Teheran a Polour o Raineh. Totes dues poblacions estan molt ben comunicades tan amb taxi com amb bus, hi podem comprar menjar, begudes i podem pernoctar i contractar les mules (el combustible caldrà comprar-lo a Teheran o l'alberg de Polour). L'ascensió al Damavand és molt evident i simple i ens caldran dos dies de caminata, un per arribar al refugi Shelter i un segon per fer cim. No obstant, tenint en compte l'alçada del cim, val la pena fer un dia més per millorar l'aclimatació.

El refugi és lliure i a l'estiu podem tenir problemes per trobar lloc, per això és recomanable dur tenda. En l'actualitat, s'està construint un altre refugi a tocar del vell, de grans dimensions i que serà guardat. Caldrà saber quina serà la destinació de l'històric refugi quan el nou estigui en plena operativitat.

El cim no es veu des del refugi, però si una mena de banya referencial dalt de les arestes que pugen per l'immens con. Des de dalt, la banya el cim veritable ja es veu en la seva plenitud, travessem un plató i encarem la part final, on trobem diverses surgències de fumaroles. El camí està molt trillat i evita sempre les pendents de neu. La millor època per anar-hi són maig i juny, quan encara hi ha neu i la mateixa està ben compactada. A l'estiu i a la tardor es molt àrid i fora de l'època estiuenca el fred pot ser intens. L'Iran es un país sec, però justament a l'hivern es quan concentra més precipitacions. A la part del Damavand les nevades poden ser importants fins a cotes molt baixes. De fet, a l'hivern, al propi Teheran la temperatura es desploma sota els 0 ° C per les nits.

Si vols assessorament per visitar les muntanyes iranianes, pots comptar amb els nostres serveis:

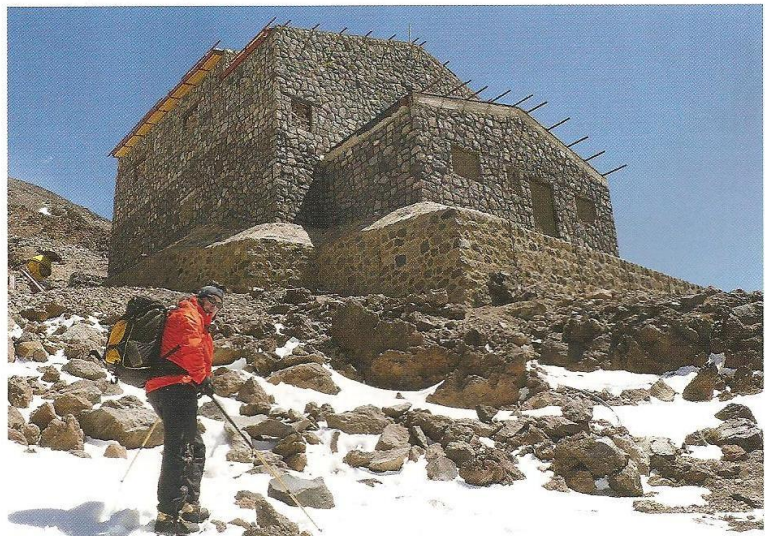
www.pakocrestas.com

e-mail: pakocrestas@hotmail.com

Telèfon: 615626813.

Vall de Raineh

Refugio Shelter